1. שמות כ"ד

טז וישכן כבוד־יהוה על־הר סיני ויכסהו הענן ששת
יז ימים ויקרא אל־משה ביום השביעי מתוך הענן: ומראה
יח כבוד יהוה כאש אכלת בראש ההר לעיני בני ישראל: ויבא
משה בתוך הענן ויעל אל־ההר ויהי משה בהר ארבעים
יום וארבעים לילה: שמות פרק כ"ה
א ב וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ויקחו־
לי תרומה מאת כל־איש אשר ידבנו לבו תקחו את־תרומתי:
ג ד וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת: ותכלת
ה וארגמן ותולעת שני ושש ועזים: וערת אילם מאדמים
ו וערת תחשים ועצי שטים: שמן למאר בשמים לשמן
ז המשחה ולקטרת הסמים: אבני־שהם ואבני מלאים לאפד
ח ט ולחשן: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם: ככל אשר אני
מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל־כליו וכן
י תעשו: ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי
יא ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו: וצפית אתו זהב
טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב:

ספר דברים פרק כ"ו

ג . ובאת
אל־הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום
ליהוה אלהיך כי־באתי אל־הארץ אשר נשבע יהוה לאבתינו
ד לתת לנו: ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח יהוה
ה אלהיך: וענית ואמרת לפני יהוה אלהיך ארמי אבד אבי וירד
מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי־שם לגוי גדול עצום ורב:
ו וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: ונצעק
אל־יהוה אלהי אבתינו וישמע יהוה את־קלנו וירא את־
ח ענינו ואת־עמלנו ואת־לחצנו: ויוצאנו יהוה ממצרים ביד חזקה
ט ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: ויבאנו אל־
המקום הזה ויתן־לנו את־הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש:
י ועתה הנה הבאתי את־ראשית פרי האדמה אשר־נתתה לי
יהוה והנחתו לפני יהוה אלהיך והשתחוית לפני יהוה אלהיך:
יא ושמחת בכל־הטוב אשר נתן־לך יהוה אלהיך ולביתך אתה
יב והלוי והגר אשר בקרבך: כי תכלה לעשר את־
כל־מעשר תבואתך בשנה השלישת שנת המעשר ונתתה
יג ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: ואמרת
לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן־הבית וגם נתתיו ללוי
ולגר ליתום ולאלמנה ככל־מצותך אשר צויתני לא־עברתי
יד ממצותיך ולא שכחתי: לא־אכלתי באני ממנו ולא־בערתי
ממנו בטמא ולא־נתתי ממנו למת שמעתי בקול יהוה אלהי
טו עשיתי ככל אשר צויתני: השקיפה ממעון קדשך מן־השמים
וברך את־עמך את־ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר
נשבעת לאבתינו ארץ זבת חלב ודבש:

דברים כ"ז

ד . והיה בעברכם את־הירדן תקימו את־האבנים האלה
אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל ושדת אותם בשיד:
ה ובנית שם מזבח ליהוה אלהיך מזבח אבנים לא־תניף עליהם
ברזל: אבנים שלמות תבנה את־מזבח יהוה אלהיך והעלית
עליו עולת ליהוה אלהיך: וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת
לפני יהוה אלהיך: וכתבת על־האבנים את־כל־דברי התורה
ט הזאת באר היטב: וידבר משה והכהנים הלוים
אל־כל־ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית
לעם ליהוה אלהיך: ושמעת בקול יהוה אלהיך ועשית את־
מצותו ואת־חקיו אשר אנכי מצוך היום:

2. ספר מלכים ב' פרק ג'

. ויהי כמות אחאב ויפשע מלך
מואב במלך ישראל: ויצא המלך יהורם ביום ההוא משמר
ויפקד את־כל־ישראל: וילך וישלח אל־יהושפט מלך
יהודה לאמר מלך מואב פשע בי התלך אתי אל־מוא
למלחמה ויאמר אעלה כמוני כמוך כעמי כעמך כסוו
כסוסיך: ויאמר אי־זה הדרך נעלה ויאמר דרך מדבר אדו
ט וילך מלך ישראל ומלך יהודה ומלך אדום ויסבו דרך שבע
י ימים ולא־היה מים למחנה ולבהמה אשר ברגליהם: ויאמ
מלך ישראל אהה כי־קרא יהוה לשלשת המלכים האל
יא לתת אותם ביד־מואב: ויאמר יהושפט האין פה נביא ליהו
ונדרשה את־יהוה מאותו ויען אחד מעבדי מלך־ישרא
ויאמר פה אלישע בן־שפט אשר־יצק מים על־ידי אליה
יב ויאמר יהושפט יש אותו דבר־יהוה וירדו אליו מלך ישרא
יג ויהושפט ומלך אדום: ויאמר אלישע אל־מלך ישראל מד
לי ולך לך אל־נביאי אביך ואל־נביאי אמך ויאמר לו מל
ישראל אל כי־קרא יהוה לשלשת המלכים האלה לת
יד אותם ביד מואב: ויאמר אלישע חי־יהוה צבאות אש
עמדתי לפניו כי לולי פני־יהושפט מלך־יהודה אני נשא אב
טו אביט אליך ואם־אראך: ועתה קחו־לי מנגן והיה כנ
טז המנגן ותהי עליו יד יהוה: ויאמר כה אמר יהוה עשה הנח
יז הזה גבים גבים: כי־כה אמר יהוה לא־תראו רוח ולא
תראו גשם והנחל ההוא ימלא מים ושתיתם אתם ומקניכ
ובהמתכם: ונקל זאת בעיני יהוה ונתן את־מואב בידכ

3. ספר חגי פרק ב'

ב היה דבר־יהוה ביד־חגי הנביא לאמר: אמר־נא אל־זרבב
בן־שלתיאל פחת יהודה ואל־יהושע בן־יהוצדק הכהן הגד
ג ואל־שארית העם לאמר: מי בכם הנשאר אשר ראה או
הבית הזה בכבודו הראשון ומה אתם ראים אתו עתה הל
כמהו כאין בעיניכם: ועתה חזק זרבבל נאם־יהוה וח
יהושע בן־יהוצדק הכהן הגדול וחזק כל־עם הארץ נא
ה יהוה ועשו כי־אני אתכם נאם יהוה צבאות: את־הדבר אש
כרתי אתכם בצאתכם ממצרים ורוחי עמדת בתוככם אי
ו תיראו: כי כה אמר יהוה צבאות עוד אח
ז מעט היא ואני מרעיש את־השמים ואת־הארץ ואת־הי
ואת־החרבה: והרעשתי את־כל־הגוים ובאו חמדת כ
הגוים ומלאתי את־הבית הזה כבוד אמר יהוה צבאו
ח ט לי הכסף ולי הזהב נאם יהוה צבאות: גדול יהיה כבו
הבית הזה האחרון מן־הראשון אמר יהוה צבאות ובמקו
הזה אתן שלום נאם יהוה צבאות:

אסתר ה' ט'

ט . ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות
המן את־מרדכי בשער המלך ולא־קם ולא־זע ממנו וימל
י המן על־מרדכי חמה:

אסתר ה' י"ב

יב . ויאמר המן אף לא־הביאה
אסתר המלכה עם־המלך אל־המשתה אשר־עשתה כי
יג אם־אותי וגם־למחר אני קרוא־לה עם־המלך: וכל־זה איננו
שוה לי בכל־עת אשר אני ראה את־מרדכי היהודי יושב
יד בשער המלך: ותאמר לו זרש אשתו וכל־אהביו יעשו־עץ
גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את־מרדכי
עליו ובא עם־המלך אל־המשתה שמח וייטב הדבר לפני
ו א המן ויעש העץ: בלילה ההוא נדדה שנת
המלך ויאמר להביא את־ספר הזכרנות דברי הימים ויהיו
ב נקראים לפני המלך:

4. מגי' ט"ו

, והאומר דבר בשם אומרו. הא למדת, כל האומר דבר בשם אומרו, מביא גאלה לעולם, שנאמר: ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי:

5. מדרש רבה, אסתר פרשה ו'

.. מה אמר להם מרדכי למי שאומר לו (פסוק ג) מדוע אתה עובר את מצות המלך. ר' לוי אמר אמר להם מרדכי משה רבינו הזהיר לנו בתורה (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה, ורשע זה עושה עצמו עבודת כוכבים, וישעיהו הנביא הזהירנו (ישעיה ב כב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, ולא עוד אלא שאני איסגנטירין של הקדוש ברוך הוא שכל השבטים נולדו בחוצה לארץ וזקני נולד בארץ ישראל.

6. מסכת שבת דף פח

ת"ר (ה) עלובין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר °ואוהביו כצאת השמש בגבורתו א"ר יוחנן מאי דכתיב °ה' יתן אומר המבשרות צבא רב כל דיבור ודיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות תני דבי ר' ישמעאל °וכפטיש יפוצץ סלע *מה פטיש זה נחלק לכמה ניצוצות אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות אמר רב חננאל בר פפא מ"ד °שמעו כי נגידים אדבר למה נמשלו דברי תורה כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות אף ד"ת יש בם להמית ולהחיות היינו דאמר רבא למיימינין בה סמא דחיי למשמאילים בה סמא דמותא:

מסכת יומא דף ע"ב ע"ב

. °מבית ומחוץ תצפנו אמר רבא *כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם (אמר) אביי ואיתימא רבה בר עולא *נקרא נתעב שנאמר °אף כי נתעב ונאלח איש שותה כמים עולה

7. מסכת שבת דף ל' ע"ב

. אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרין זה את זה ומפני מה לא גנזוהו מפני שתחילתו דברי תורה וסופו דברי תורה תחילתו דברי תורה דכתיב °מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ואמרי דבי ר' ינאי תחת השמש הוא דאין לו קודם שמש יש לו סופו דברי תורה דכתיב °סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם *

ו. שם רש"י

ושבחתי אני את השמחה שמחה של מצוה ולשמחה מה זה עושה זו שמחה שאינה של מצוה *ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך *שיחה ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר °ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'

8. מסכת פסחים דף ס"ו ע"ב

. אמר רב יהודה אמר רב *כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו מהלל דאמר מר התחיל מקנטרן בדברים וקאמר להו הלכה זו שמעתי ושכחתי אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מדבורה דכתיב °חדלו פרזון בישראל חדלו עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל וגו' וכתיב °עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר וגו' ר"ל אמר כל אדם שכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו *ממשה °דכתיב °ויקצף משה על פקודי החיל וגו' וכתיב °ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' את משה וגו' מכלל דמשה איעלם מיניה אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו מאלישע דכתיב °לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך וגו' וכתיב °ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'

9. רש"י קהלת ח'

(טו) את השמחה. שיהא שמח בחלקו ועוסק בפקודים ישרים משמחי לב ולא יהא שטוף אחר הרבות הון כבעל וכמרכית וגזל כל מי שאינו שמח בחלקו ושטוף אחר הממון בא לידי עבירות גזל והונאה ורבית ושאינו שמח בחלקו לענין הנאת אשתו שטוף אחרי הנשים להרהר אחר אשת איש: לאכול ולשתות. מנוה שהכן לו הקב"ה ולשמוח בחלקו. ומדרש אגדה כל אכילה ושתיה שבקהלת אינה אלא תלמוד תורה כענין שנא' (ישעיה נה א) לכו שברו ואכלו וגו': והוא ילונו. יתחבר עמו כענין שנא' (שם נח א) והלך לפניך צדקך: ימי חייו אשר נתן לו האלהים. יעשה כך וסוף המקרא מוסב על ראשו ומקרא מסורס הוא אין טוב לאדם ימי חייו אשר נתן לו האלהים כי אם לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו בעמלו:

10. שמות כ"ב

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך. כמ"ש כאן כסף כי הי' לו לו' אם כסף תלוה את העני ומאחר קראו עמי ואח"כ עני ואחר כך עמך שאמר אם תבא לעשות צדקה לעני לא תאמר כך העני זה כתיב עמי הוה יושב ועל ה' הוא משליך יהבו ומלוה ה' חונן דל כי שהיון דל הוא מלוה לה' ולא לו, שהעני הוא שיותר העני עושה עמך ממה שאתה עושה עמו כדמסיק בב"ב פרק א' תניא היה ר"מ אומר כו' ומסיק שם אם אלהיכם אוהב עניים למה אינו מפרנסן אף אתה אמור לו כדי להציל אותנו מדינה של גיהנם לכך נאמר אחר עמיתי עמו היום הזה והכז"ל יותר העני עושה עם בעל הבית ממה שבעל הבית עושה עם העני לכך נאמר כאן את העני עמך ויכלול לשון ענין נטי מאות עמך על כן בא לידי עוני כדי לזכותך.

11. אור החיים דברים ט"ו

כי יהיה בך אביון וגו'. אומרו בך, אולי שנתכון לרמז מאמרם ז"ל (כ"ב י'.) שאמרו כי טעם שבוחר ה' ליסר לאדם בעוה"ז ביסורי העני הוא כדי שבאמצעותו יזכה חברו המפרנסו, והוא מה שרמז במאמר בך אביון פירוש בסבתך בא לו העני הגדול, ואומרו מאחד אחיך, פירוש לא תחשב בראותו אביון שהוא פחות דע שהוא מהמיחדים שבאחיך ואין הוכחה מהעני היותו שפל אחים,

12. בן איש חי נפלאים

כל המתיהר אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, נ"ל הטעם כי פגם הגאוה בשם י"ה שהוא כמנין גאוה, וכמ"ש רבינו האר"י ז"ל ואותיות י"ה ה"ס חו"ב לכן חכמתו וכ"ש בינתו מסתלקת ממנו. והא דאמר ממנו דסגי לומר חכמתו מסתלקת, נ"ל בס"ד לומר אין כל חכמתו מסתלקת אלא רק חכמתו באותו דבר שנתגאה בו בלבד היא מסתלקת וכמו הא דהלל שנעלם ממנו דבר בקרבן פסח עצמו. וכן הגאוה בחומרו כל הבועט חייותו יתהלכה ממנו כלומר מאותו דבר שנתגאה בו

מוסר אביך "מידות הראי"ה" "כבוד"

א. כבוד־שמים המושג השגה בהירה מרומם הוא את ערך האדם וערך כל היצורים, וממלא אותם הכרה של גודל הנפש, מחובר עם ענוה טהורה. וכבוד שמים מגושם הוא נוטה לע"ז, ומשפיל את כבוד האדם וכבוד כל הבריות. ע"כ גדול הוא כבוד הבריות שדוחה את לא־תעשה שבתורה א), להורות על כבוד שמים הבהיר, המגדל בטובו את יסוד כבוד הבריות.

ד. כל מה שהשלמות הפנימית יותר חסרה כן הטבע מחפש להשתלם לצד חוץ. רק במעמד שפלות הנפש יתעורר חשק להתהדר לפני אחרים, בין במה שיש בו בין במה שאין בו. ועל כן חייב האדם להגדיל את רושם השלמות הפנימית, ודבריו ביחוש להכרת עצמו לאחרים יהיו תמיד במשקל הראוי.

ט. אורו של משיח כשורה בלב. הוא מלמד לכבד את הבריות כולם והיה ביום ההוא שורש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גויים ידרשו והיתה מנוחתו כבודו).